

**EN FALSK, IKKE TILLADT BERBERIS THUNBERGII,
BERBERIS OTTAWENSIS PURPUREA »SUPERBA«**

Af JOHAN LANGE

Gennem nogle danske planteskoler, bl. a. ASGER M. JENSEN'S planteskole, Holmstrup, er der i årene siden krigens afslutning tilført det danske marked en ny *Berberis*-form under navnet *Berberis Thunbergii atropurpurea superba*. Planten er opstået i RUY'S planteskole »Moerheim« i Dedemsvaart, Holland som en frøplante af *B. Thunb. atropurpurea* og har været undergivet en vis form for forædling. Bestanden bør altså betragtes som en sort. Yderligere oplyser dr. RUY'S venligst på forespørgsel, at den kun er blevet formeret vegetativt, og at den første gang blev udbudt til salg i 1938 under den omtale, der endnu træffes i RUY'S engroskataloger, og som lyder: »opvallende nieuwe varieteit (af *B. Thunb.*) welke krachtiger groeit dan voorgaande. De bladeren zijn grooter en nog donkerder van kleur. Geeft in het najaar prachtige herfst kleuren.« Den anføres altså at have kraftigere vækst end den velkendte røde varietet af samme art, større blade og mørkere rød farve, og især fremhæves dens prægtige høstfarve. Planten synes også at svare godt til sit navn; den ligner virkelig en stor, prægtig udgave af *B. Thunbergii atropurpurea*; men ved nærmere eftersyn viser det sig, at den rummer nogle *B. vulgaris*-karakterer. Således er et fåtal af bladene, særlig ved grunden af langskuddene, forsynet med nogle få (sjældent indtil 20) børster eller fine tænder i randen. Langt de fleste torne er tregrenede som hos *vulgaris*. De fleste blomsterstande minder om dem hos *Thunbergii* (kun få steder finder man dog helt enlige blomster). Men enkelte stande har tendens til at strække sig og blive lidt klaseformede, altså også en *vulgaris*-karakter. Bærrene er ligesom hos *Thunbergii* blanke og »lakerede«, men lidt tykkere mod begge ender, har altså en svag tendens i retning af *vulgaris*-bærret. En vigtig karakter er desuden, at bærrene er saftige og smager surt og frisk ligesom hos *vulgaris*, mens de hos *Thunbergii* er halvtørre i kødet ved modenhed og smager nærmest besk.

Berberis ottawensis purpurea »superba«, tv. rester af et par klaser, den ene endnu med eet bær; på de største af bladene th. ses få fine, børsteformede tænder.

Et afgørende indicium for, at der er blandet en anden art ind i foretagendet, er, at planten har vist sig at være modtagelig for Sortrustens skålruststadium. Den rene *Thunbergii* og dens varieteter er som bekendt uimodtagelige. Både på unge og lidt ældre planter fra KRISTENSEN'S planteskole i Årup på Fyn iagttoges store rustpuder i juni 1952, ligesom små rester observeredes endnu i oktober samme år. På ASGER M. JENSEN'S planter er der ganske vist aldrig set rust, heller ikke ved et besøg i planteskolen i oktober; dette kan dog skyldes manglende smitte. At en af plantens forældre er en rustmodtagelig art er i hvert fald givet; og da de morfologiske karakterer peger i retning mod *B. vulgaris*, kan der ikke godt være tale om andre arter end denne. STATENS PLANTETILSYN er opmærksom på dette forhold, og planten vil nu blive optaget på listen over forbudte *Berberis*-former.

Beklageligt, men ikke til at gøre noget ved. Efter de iagttagelser, der er gjort, skulle sagen ligge helt klart.

Derimod er det måske ikke helt så ligetil, hvad planten skal hedde. Af praktiske hensyn er det uheldigt at anbringe den under *Thunbergii* som en kraftig mørkerødløvet varietet eller sort. *Thunbergii*-navnet bør holdes »uplettet«. Men også af nomenklaturmæssige grunde må dette navn vige for et andet. Planten er som anført en krydsning mellem *B. Thunbergii atropurpurea* og *B. vulgaris*, og når dette vides, må *Thunbergii*-navnet ikke bruges, selv om afkommet ligner *Thunbergii* nok så meget. Denne i øvrigt mangeformede krydsning, hvortil både *B. Thunb. × vulg.* og *B. Thunb. atropurp. × vulg.* og *B. Thunb. × vulg. atropurp.* hører, har allerede i 1922 fået et navn af den nylig afdøde tyske dendrolog C. K. SCHNEIDER, nemlig *Berberis ottawensis*. SCHNEIDER'S første beskrivelse af planten (nemlig i TAROUCA & SCHNEIDER, *Unsere Freiland-Laubgehölze* 2. udg. (1922)) er ganske vist højst mangelfuld og navnet altså oprindelig et nomen subnudum; senere er den imidlertid blevet beskrevet forsvarligt, nemlig af samme SCHNEIDER i *Journal of the Arnold Arboretum* IV (1923) 221. Een ting fremgår med stor tydelighed af SCHNEIDER'S knappe bemærkninger i *Freiland-Laubgehölze*, nemlig at de rødbladede former af SCHNEIDER betragtes som hørende med til *ottawensis*-komplekset, d.v.s. bl. a. netop vor *superba*. I REHDER er de rødbladede former af *ottawensis* kort beskrevet under navnet *Berberis ottawensis purpurea*. Heller ikke her er de internationale regler desværre taget ret højtideligt. Hvem der er den egentlige autor til *purpurea*-navnet synes således at være lidt usikkert. Men man gør sikkert ikke noget forkert i at anføre planternes navn som *Berberis × ottawensis* SCHNEID. forma *purpurea* (SCHNEID.) REHD.

Men nu RUYS' *superba*-klon. Selv om man er tilbøjelig til at regne med sorter, kun når det drejer sig om stærkt forædlede plantegrupper, er det, som allerede antydnet, sikkert den eneste holdbare taksonomi at betragte også denne klon som en sort. Sorter bør benævnes med fantasinavne, ikke latinske navne. (Se dog nedenfor). Og da tilmed navnet *superba* aldrig har været ledsaget af anden beskrivelse end den knappe omtale i Ruys' kataloger, er det et nomen subnudum og behøver altså ikke at respekteres, hvis et andet navn, f. eks. et fantasinavn, skulle være at foretrække. Da planten nu imidlertid skal forsvinde, vil det ikke få nogen virkelig betydning at give den et fuldtud reglementeret navn. Det vil sikkert kun skabe forvirring at ændre navnet yderligere.

Desuden fremgår det af art. 17 i de på den internationale havebrugskongres i 1952 vedtagne nomenklaturregler, at et før nytår 1954 almindeligt brugt navn af den art bør bibeholdes uanset dets latinske form. Artiklen lyder i sin foreløbige form (ændringer i form, ikke i indhold, kan endnu foretages): »When before 1 January 1954 a designation of Latin form (technically a varietal epithet) has been generally used for a cultivar (på dansk sort), this is not to be rejected but should be regarded as a cultivar-name (sortsnavn). It is desirable that such a designation should be distinguished typographically from a botanical epithet. Examples: *Thuja orientalis* 'elegantissima', *Hibiscus syriacus* 'totus albus'.«

Takket være den angivne tidsfrist er det altså muligt at bibeholde »superba«. Og efter ønske især fra de hollandske repræsentanter på kongressen skal sortsnavne af denne art (latinsk formulering), som det fremgår af eksemplerne, skrives med lille, ellers med stort. Plantens navn bliver altså som anført i overskriften.

Navnet *ottawensis* betyder fra Ottawa. SCHNEIDER valgte dette navn, fordi dr. CHARLES SAUNDERS i forsøgsstationens have i Ottawa, Kanada, efter kunstig krydsning af de to arter og deres røde varieteter tiltrak en række former, der i juni 1917 blev sendt til Arnold Arboret til SCHNEIDER, som derefter navngav dem. Men allerede næsten 30 år tidligere, nemlig i 1889, træffes i tidsskriftet *Garden and Forest* bd. II, s. 272, en ret udførlig beskrivelse af en krydsning mellem de samme to arter; beskrivelsen ledsages ikke af noget navn, og sikre enkeltheder om krydsningens fremkomst kendes ikke. Men meddelelsen er interessant derved, at man får yderligere bevis på, at *Thunbergii* kan stå og krydses spontant med *vulgaris* (og muligvis andre), en egenskab, som man ikke har regnet meget med tidligere, og som man ofte har loyprist *Thunbergii* for ikke at være i besiddelse af.

Summary.

JOHAN LANGE: *Berberis ottawensis purpurea* »superba«.

This beautiful *Berberis* which now is on the proscription list was introduced by some Danish nurseries from Holland in the years after the second world war. It is sold under the name of *B. Thunbergii atropurpurea superba* and raised by seeds from *B. Thunbergii atropurpurea*. In fact its aspect is that of a more vigorous and more showy variety of the mother plant, but characters in the leaves, in the in-

florescences and in the berries as well as the occasional finds of several accidias of *Puccinia graminis*, indicate that the mother plant has been pollinated by a *B. vulgaris*. Thus it must be included in C. K. SCHNEIDER's hybrid: *Berberis ottawensis* SCHNEID. (1922 and 1923), and further to *B. o. purpurea* (SCHNEID.) REHD. (1927). Due to art. 17 in the still unpublished rules of nomenclature enacted at The International Horticultural Congress in London 1952 (cfr. p. 156) the cultivar name *superba* is not to be rejected although it has been published in Latin form and as a nomen subnudum.